

STUDIJA SLUČAJA

Elektronski dnevnici i zaštita podataka
o ličnosti učenika

IZDAVAČ

Beogradska otvorena škola

Bulevar oslobođenja 177

11 000 Beograd

Tel: +381 11 30 65 800

Imejl: bos@bos.rs

Sajt: www.bos.rs

ZA IZDAVAČA

Vesna Đukić

AUTORKE

Aleksandra Stojanović, Marija Todorović

RECENZENTI

Jelena Adamović, Ana Toskić, Uroš Mišljenović

PRELOM I DIZAJN

Hristina Ćirić

Beograd, mart 2022. godine

**#EY
ZA TEBE**

Ova publikacija objavljena je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za sadržinu ove publikacije isključivo su odgovorni Partneri za demokratske promene Srbija, SHARE Fondacija, Udruženje „Da se zna!”, Beogradska otvorena škola, NVO ATINA i Inicijativa All, i ta sadržina nipošto ne izražava zvanične stavove Evropske unije.

Uvod

Ministarstvo prosvete nauke i tehnološkog razvoja (MPNTR) je proteklih godina uvelo niz inovativnih i digitalnih rešenja u domenu obrazovanja, počevši od promene prijemnih ispita za srednje škole, uvođenja onlajn nastave i polaganja mature u toku pandemije, pa sve do digitalizacije evidencije o obrazovno-vaspitnom radu učenika i uvođenja elektronskog sistema dnevnika (esDnevnika).

Iako je mogućnost uvođenja elektronskih dnevnika u Srbiji pominjana još 2006. godine, početak funkcionisanja elektronskih dnevnika u osnovnim i srednjim školama desio se znatno kasnije, i to uz nekoliko poteškoća. Pilot projekat uvođenja elektronskih dnevnika počeo je u školskoj 2017/2018. godini u 60 osnovnih i srednjih škola, a po završetku ovog projekta je odlučeno da sistem elektronskih dnevnika obuhvati sve škole u Srbiji.¹

MPNTR navodi da je cilj ovog projekta „objektivnije i efikasnije vođenje evidencije o obrazovno-vaspitnom radu učenika“. Nastavnici nemaju uvid u ocene učenika iz ostalih predmeta što doprinosi njihovoj objektivnosti prilikom ocenjivanja, dok se efikasnost postiže smanjenjem obima administracije. Kada se radi o roditeljima, elektronski dnevnik im omogućava uvid u evidenciju o detetu preko sajta esDnevnika.² Na sajtu ministarstva je istaknuto i da je projekat esDnevnik ispunio sva očekivanja, doprineo većem stepenu digitalne pismenosti nastavnika, a sve u skladu sa dugoročnim ciljem - održivom digitalizacijom prosvete.

U ovoj studiji slučaja obrađujemo pitanje tretmana ličnih podataka učenika u okviru sistema elektronskih dnevnika i to kroz analizu efekata koje je digitalizacija imala na obrazovanje i zaštitu ličnih podataka, kao i analizu incidenata i reakcija nadležnih organa. Studija slučaja će ukazati na načine na koje bi problemi u ovoj oblasti trebalo da budu otklonjeni, kako bi se sve pogodnosti takvog sistema ostvarile bez negativnih posledica po privatnost građana, naročito dece i mladih.

---

¹ Na sajtu Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja stoji informacija da je do 30. novembra 2018. godine obuka za esDnevnik realizovana u 1.704 škole. Tokom pripreme ovog teksta informacija o tome u koliko škola postoje esDnevnici u 2021. godini nije bila dostupna. Saznaj više: <https://www.mpn.gov.rs/elektronski-dnevnik-esdnevnik/>

² Saznaj više: <https://www.mpn.gov.rs/elektronski-dnevnik-esdnevnik/>

Kako je došlo do povrede prava na privatnost?

Uvođenje sistema esDnevnika nije teklo bez problema, a već sa raspisivanjem tendera su krenule spekulacije o diskriminatorskim tenderskim uslovima koje je retko koja firma mogla da ispuni. Tender je raspisan sredinom 2018. godine, a elektronske dnevničke je trebalo uvesti u škole do početka nove školske godine, odnosno do septembra 2018. Uslovi za učešće na tenderu su predviđali da se može prijaviti samo firma koja je u prethodne tri godine uvela sistem elektronskih dnevnika u minimum 50 škola u 10 različitih gradova Srbije, od kojih je u pet od 50 škola zaposleno po 100 nastavnika. Ovakvim uslovima prednost je data firmi Tesla Software (Tesla) koja je donirala školama isti sistem samo godinu dana ranije. Takođe, rok za dostavljanje tenderske dokumentacije je bio izuzetno kratak - poziv za nabavku softvera objavljen je krajem jula i trajao je mesec dana, a nakon ocena tenderske komisije, ostalo je samo desetak dana za uvođenja novog programa u škole. Ovaj rok mogla je da ispuni samo kompanija koja je već imala upravo takav softver.³ Pravnik iz organizacije Transparentnost Srbija, Rade Đurić, istakao je da je ovakvim tenderom narušen princip obezbeđivanja konkurencije, s obzirom da je ministarstvo najpre imalo pilot projekat sa ograničenim rokom trajanja, na osnovu koga su korišćeni identični parametri u pisanju specifikacije nabavke.⁴

Od početka sveobuhvatnog uvođenja esDnevnika u školama u Srbiji 2018. godine, sistem se nekoliko puta našao „pod opterećenjem” i prestao da radi, a spekulisalo se da je esDnevnik bio na udaru hakerskih napada.⁵ Zatim **maja 2020. godine, roditeljima se prilikom pristupa elektronskim dnevnicima pojavila reklama za portal eŠkola i obaveštenje kompanije Tesla da ovom portalu mogu pristupiti sa korisničkim imenom i lozinkom koje su dobili za logovanje u sistem esDnevnika.**⁶ eŠkola je zamišljena kao platforma koja ima istu funkciju kao i elektronski dnevnik - vođenje evidencije, statistike i izveštavanje o obrazovno-vaspitnom radu učenika, ali u odnosu na esDnevnik pruža dodatne informacije kao što su informacije o aktivnostima i vladanju učenika na času, pohvalama i merama, pravdanju izostanaka, itd. Prednost ove platforme u odnosu na esDnevnik je bila i ta jer bi roditelji preko nje mogli da prate aktivnosti đaka u datom trenutku, dok su nove ocene u elektronskom dnevniku bile dostupne nakon 48 sati. Ipak da bi roditelji imali pristup ovim dodatnim informacijama, bilo je neophodno da plate za tu uslugu.

Brojna pitanja su se povodom nove platforme otvorila, a ključno je bilo bezbednosno - **kako su generisani podaci učenika i roditelja od strane privatne kompanije Tesla i iskorišćeni za pravljenje profila učenika i naloga njihovih roditelja?** Kako se rukuje ovim podacima, a kako obrađuje? Ko je nadležan u slučaju zloupotrebe ličnih podataka učenika i roditelja i kako sprečiti takvu vrstu zloupotrebe?

3 Uslove i proceduru sprovedenog tendera ispitivala je detaljno Mreža za istraživanje kriminala i korupcije u Srbiji (KRIK), a kao najproblematičniju stavku u sprovedenom tenderu naveli su potencijalni sukob interesa između tadašnjeg ministra prosvete, Mladena Šarčevića, i njegovog nekadašnjeg poslovnog partnera Andreja Bejzaka, vlasnika kompanije Tesla Software, čija je ponuda od 1,6 miliona evra bila ocenjena kao najpovoljnija. Uprkos svemu navedenom, Agencija za borbu protiv korupcije nije ispitivala mogući sukob interesa između nekadašnjeg ministra Šarčevića i vlasnika ove firme. KRIK, Elektronski dnevnik - tender po merama firme Šarčevićevog saradnika, 20.08.2018. Saznaj više: <https://www.krik.rs/elektronski-dnevnik-tender-po-merama-firme-sarcevicevog-saradnika/>

4 Isto.

5 Novosti.rs, Problem sa elektronskim dnevnikom: sumnja se na hakerski napad. Roditelji nisu mogli da vide ocene đaka, a nastavnici da ih upišu. 25.12.2019. Saznaj više: <https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:837998-Problem-sa-elektronskim-dnevnikom-sumnja-se-na-hakerski-napad-Roditelji-nisu-mogli-da-videt-ocene-djaka-a-nastavnici-da-ih-upisu>

6 Više na: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/ko-je-privatnoj-firmi-dao-podatke-djaka/>

Koja je bila reakcija nadležnih institucija?

Iz MPNTR je rečeno da je esDnevnik potpuno besplatan za državne škole, kao i za roditelje đaka koji pohađaju škole koje se finansiraju iz budžeta Republike Srbije. Kada je reč o softveru za unapređene usluge u esDnevniku koji se plaća, objašnjeno je da on nije namenjen za državne obrazovno-vaspitne ustanove, već za „sve ostale škole koje su verifikovane za obavljanje vaspitno-obrazovnog rada, čiji je osnivač drugo pravno ili fizičko lice“, odnosno one koje se kolokvijalno nazivaju „privatne škole“. Naveli su i da je firma Tesla samoinicijativno ubacila ovu opciju i da nemaju ništa sa portalom eŠkola. **Nadležno ministarstvo je zatražilo od Tesle da ukine mogućnost pristupa tom portalu preko esDnevnika, ali javnosti nije poznato da li je ispitano i utvrđeno kako je došlo do transfera ličnih podataka učenika i roditelja iz portala esDnevnika u portal eŠkola.**

Predstavnici kompanije Tesla su se oglasili ovim povodom i izjavili da je sistem esDnevnik+⁷ deo platforme eŠkola i u upotrebi od 2020. školske godine u školama koje su sa preduzećem Tesla sklopile komercijalni ugovor za korišćenje.⁸ Naglasili su da su detalji tog ugovora isključiva stvar tih škola i preduzeća Tesla, a napomenuto je i da je uvid u evidencije o obrazovno-vaspitnom radu za sve roditelje omogućen preko platforme esDnevnik.

Reagovao je i Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti (Poverenik) koji je pokrenuo postupak nadzora kako bi se utvrdile činjenice u slučaju zloupotrebe ličnih podataka učenika i roditelja na portalu esDnevnik.⁹ Poverenik je inače još 2018. godine pokrenuo postupak nadzora kako bi utvrdio da li je bilo nedozvoljenog korišćenja ličnih podataka učenika prilikom uvođenja sistema esDnevnika i kako će se ti podaci dalje obrađivati. **Poverenik je već tada istakao da je MPNTR moralo pre uvođenja esDnevnika da donese pravilnik kojim bi se tačno utvrdilo kako će izgledati prikupljanje i obrada ličnih podataka.**¹⁰

Odgovor nadležnih institucija u slučaju eŠkole ostao je neadekvatan. Skretanje pažnje Poverenika na moguće zloupotrebe ličnih podataka učenika i upozorenje da pristup podacima ne sme imati privatna kompanija, ostali su neprimećeni i bez dalje reakcije nadležnih institucija. MPNTR je izjavilo da nema nadležnost kontrolisanja rada komercijalne usluge eŠkola, dok je kompanija Tesla naglasila da je ova dodatna usluga u ponudi samo privatnim školama. Bez daljih istraga oko ovog slučaja, ispitivanja mogućih zloupotreba, provere izvora i načina rukovođenja ličnim podacima, afera eŠkola je okončana. O radu ovog portala su jedino nastavili sa komentarisanjem i iznošenjem primedbi nezadovoljni roditelji, koji su se pitali ko i na koji način raspolaže ličnim podacima njihove dece.

Ovaj slučaj je neprimetno okončan i bez konkretnih koraka nadležnih institucija. Portal eŠkola je i dalje aktivan i o njemu se više ne govori u kontekstu afere ili zloupotrebe podataka. Međutim, evidentno je da je neophodno unapređenje normativnog okvira koji reguliše sistem funkcionisanja elektronskih dnevnika, kao i utvrđivanje nadležnosti institucije koja bi bila zadužena za kontrolu rada i funkcionisanja esDnevnika.

Štaviše, prilikom digitalizacije vođenja evidencije učenika, iz MPNTR su objasnili da esDnevnik do sada nije bio sistemski regulisan i da su ih škole pojedinačno uvodile u svoju organizaciju rada.¹¹ Ono što se takođe očekuje u narednom periodu je sistemsko uređenje elektronskih dnevnika u državnim i privatnim osnovnim školama u Srbiji.

⁷ esDnevnik+, naziv je za sve dodatne usluge koje su se mogle naći na komercijalnom portalu eŠkola, a nisu bile dostupne u originalnom sistemu elektronskih dnevnika.

⁸ KRIK, Država daje još oko 800.000 evra za elektronske dnevnike, 30.5.2020. Saznaj više: <https://www.krik.rs/drzava-daje-jos-oko-800-000-evra-za-elektronske-dnevnik/>

⁹ Danas.rs. Poverenik Marinović pokrenuo nadzor nad Ministarstvom prosvete, 04.06.2020. <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/poverenik-marinovic-pokrenuo-nadzor-nad-ministarstvom-prosvete/>

¹⁰ KRIK, Elektronski dnevnik - tender po merama firme Šarčevićevog saradnika, 20.08.2018. Saznaj više: <https://www.krik.rs/elektronski-dnevnik-tender-po-merama-firme-sarcevicevog-saradnika/>

¹¹ Ministarstvo prosvete nauke i tehnološkog razvoja, elektronski dnevnik, esDnevnik. Saznaj više: <https://www.mpn.gov.rs/elektronski-dnevnik-esdnevnik/>

Koje promene normativnog i institucionalnog okvira su potrebne?

Digitalizacija obrazovnog sistema je sa sobom donela mnoge pozitivne promene: aktivnosti učenika se prate lakše i jednostavnije, nema prepravljajanja ocena nakon upisivanja, svaki nastavnik može da vidi ocene učenika samo za svoj predmet (time je unapređeno objektivno ocenjivanje đaka), itd.

Međutim, brojne su i negativne posledice: mnogi roditelji, a i nastavnici, nisu digitalno pismeni, nemaju lične računare i internet, koji su preduslov za pristup elektronskom dnevniku, a odlasci u škole su redukovani čime se smanjuje lični kontakt sa razrednim starešinama. Sagledavanjem ovih negativnih aspekata otvara se pitanje efikasnosti funkcionisanja digitalne evidencije uspeha učenika, ali i sigurnosti i poverljivosti podataka učenika koji su sadržani u esDnevniku.

Normativni okvir koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti sadržanih u elektronskim dnevnicima obezbeđen je 2020. godine izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.¹² Pored ovog Zakona, vođenje evidencije ličnih podataka učenika u esDnevniku je regulisano i Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju i Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju.

Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju (ZOOV)¹³ predviđa konkretne oblasti o kojima škola vodi evidenciju, a to su: evidencija o učeniku, uspehu učenika, ispitima, obrazovno-vaspitnom radu i zaposlenima. Prema istom zakonu, evidenciju o učeniku čine podaci kojima se određuje njegov identitet (lični podaci)¹⁴, obrazovni, socijalni i zdravstveni status, kao i podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci.

Član 87 ZOOV-a predviđa da se u školi evidencija može voditi elektronski u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete (JISP) i na obrascima. Ovako formulisana odredba ukazuje na to da škole nisu u obavezi da vode elektronsku evidenciju što dovodi u pitanje nameru MPNTR da sistemski uredi elektronsko vođenje evidencije o učenicima u školama.

Sa druge strane, deo **Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju (ZSOV)**¹⁵ koji se odnosi na vođenje evidencije je drugačije formulisani („Evidencije u školi se vode elektronski, u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete i u papirnoj formi na propisanim obrascima“), pa sa ovakvom formulacijom ne postoji sumnja da ZSOV propisuje vođenje evidencije u digitalnom formatu. Međutim, ostavljena je mogućnost vođenja evidencije i u papirnoj formi, što podrazumeva dupliranje aktivnosti i baza.

Prema ZSOV-u u dnevnicima se vodi evidencija o uspehu učenika i beleže se podaci kojima se utvrđuje postignut uspeh učenika u učenju i vladanju i to: ocene u toku klasifikacionog perioda, zaključne ocene iz nastavnih predmeta, izbornih programa i aktivnosti i vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta, ocene postignute na ispitima, zaključne ocene na kraju školske godine, izdatim đačkim knjižicama, svedočanstvima, diplomama, kao i posebnim diplomama za izuzetan uspeh, nagradama i pohvalama.¹⁶ Međutim portal eškole sadrži dodatne informacije o aktivnostima učenika koje nisu obuhvaćene i regulisane ovim Zakonom, kao što su na primer aktivnost i vladanje učenika na času, pohvale i mere, pravdanje izostanaka, komunikacija sa elektronskim starešinom, predstojeći kontrolni zadaci, prisustvo dodatnim časovima, odsustvo učenika itd.

¹² Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, Sl. glasnik RS, br. 88/2017, 27/2018 - dr. zakon, 10/2019, 27/2018 - dr. zakon i 6/2020, član 175.

¹³ Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Sl. glasnik RS, br. 55/2013, 101/2017, 10/2019 i 27/2018.

¹⁴ Lični podaci o učeniku su: ime i prezime učenika, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, matični broj učenika, nacionalna pripadnost i državljanstvo. Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Sl. glasnik RS, br. 55/2013, 101/2017, 10/2019 i 27/2018, član 81.

¹⁵ Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju, Sl. glasnik RS, br. 55/2013, 101/2017, 27/2018 - dr. zakon i 6/2020.

¹⁶ Isto, Član 82.

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije i izdavanju javnih isprava u osnovnoj školi¹⁷ ostavlja takođe prostor za slobodno tumačenje na koji način treba voditi evidenciju o uspehu učenika: „Dnevnik obrazovno-vaspitnog rada za prvi razred osnovne škole, za učenike koji su upisani u prvi razred školske 2018/2019. godine, vodi se na Obrascu broj 3b, u obliku knjige sa tvrdim koricama teget boje, veličine 25 x 35 cm, na 80-gramskoj hartiji, a kada se štampa i izdaje dvojezično iste je veličine i/ili se vodi u elektronskom obliku shodnom primenom odredaba ovog pravilnika.”¹⁸

Važno je napomenuti da se MPNTR nije obratilo instituciji Poverenika pre početka uvođenja elektronskih dnevnika, pa je služba Poverenika sama reagovala i pokrenula postupak nadzora da bi proverila kako će lični podaci biti obrađivani. Poverenik je utvrdio da je obrada podataka o ličnosti u servisu esDnevnik nezakonita i da su informacije korišćene bez zakonskog ovlašćenja imajući u vidu da MPNTR nije doneo pravilnik koji precizno određuje proces prikupljanja i obrade ličnih podataka učenika. Zbog toga je krajem maja 2018. godine Poverenik izdao zvanično upozorenje Ministarstvu prosvete.¹⁹ U međuvremenu je, novembra 2018, usvojen i novi Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, koji je propisao više standarde zaštite podataka o ličnosti.

Počevši od 2020. godine, sa izmenama ZSVO-a, u članu 175. je opisano **funkcionisanje Jedinog informacionog sistema prosvete**, koji predstavlja skup baza podataka i računarskih programa, potrebnih za prikupljanje i obradu podataka u evidencijama i registrima, uz obezbeđivanje zaštite podataka o ličnosti. U istom članu, navedeno je da je MPNTR obrađivač podataka u pogledu administriranja sistema, čuvanja i zaštite podataka, dok je Služba Vlade obrađivač podataka kada obavlja poslove koji se odnose na čuvanje, sprovođenje mera zaštite i obezbeđivanja sigurnosti i bezbednosti podataka.²⁰

Pregledom normativnog okvira može se zaključiti da je neophodno jasnije regulisanje funkcionisanja sistema elektronskih dnevnika i to ne samo u pogledu vođenja evidencije, već i obrade i čuvanja ličnih podataka učenika.

Neophodno je da pristup ličnim podacima učenika, koji se nalaze u elektronskim dnevnicima, budu dostupni prosvetnim radnicima samo na kompjuterima unutar škola, odnosno obrazovnih institucija. Tesla, kompanija zadužena za izradu i održavanje softvera elektronskih dnevnika, ne bi smela da ima pristup i da obrađuje lične podatke učenika koji se nalaze u elektronskim dnevnicima nakon isporučivanja softvera. Prema Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (član 30), MPNTR je nadležno za uspostavljanje i upravljanje sistemom esDnevnika, kao i za bezbedno prikupljanje i obradu podataka o ličnosti koji se u njima nalaze, te imaju najveću odgovornost za čuvanje i obradu ličnih podataka učenika u elektronskom sistemu dnevnika. Samim tim se postavlja pitanje, u kojoj meri je MPNTR inkorporiralo Zakon o zaštiti podataka o ličnosti u svom radu? Da li je nadležno ministarstvo na odgovarajući način kontrolisalo privatnu kompaniju Tesla prilikom postavljanja sistema esDnevnika i eškole, kao i obrade podataka učenika i roditelja?

¹⁷ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije i izdavanju javnih isprava u osnovnoj školi, Sl. glasnik RS, br. 66/2018, 82/2018, 37/2019 i 56/2019.

¹⁸ Isto, član 5.

¹⁹ KRIK, Upozorenje poverenika o ličnim podacima (elektronski dnevnik), 19.08.2018. Saznaj više: <https://www.krik.rs/upozorenje-poverenika-o-licnim-podacima-elektronski-dnevnik/>

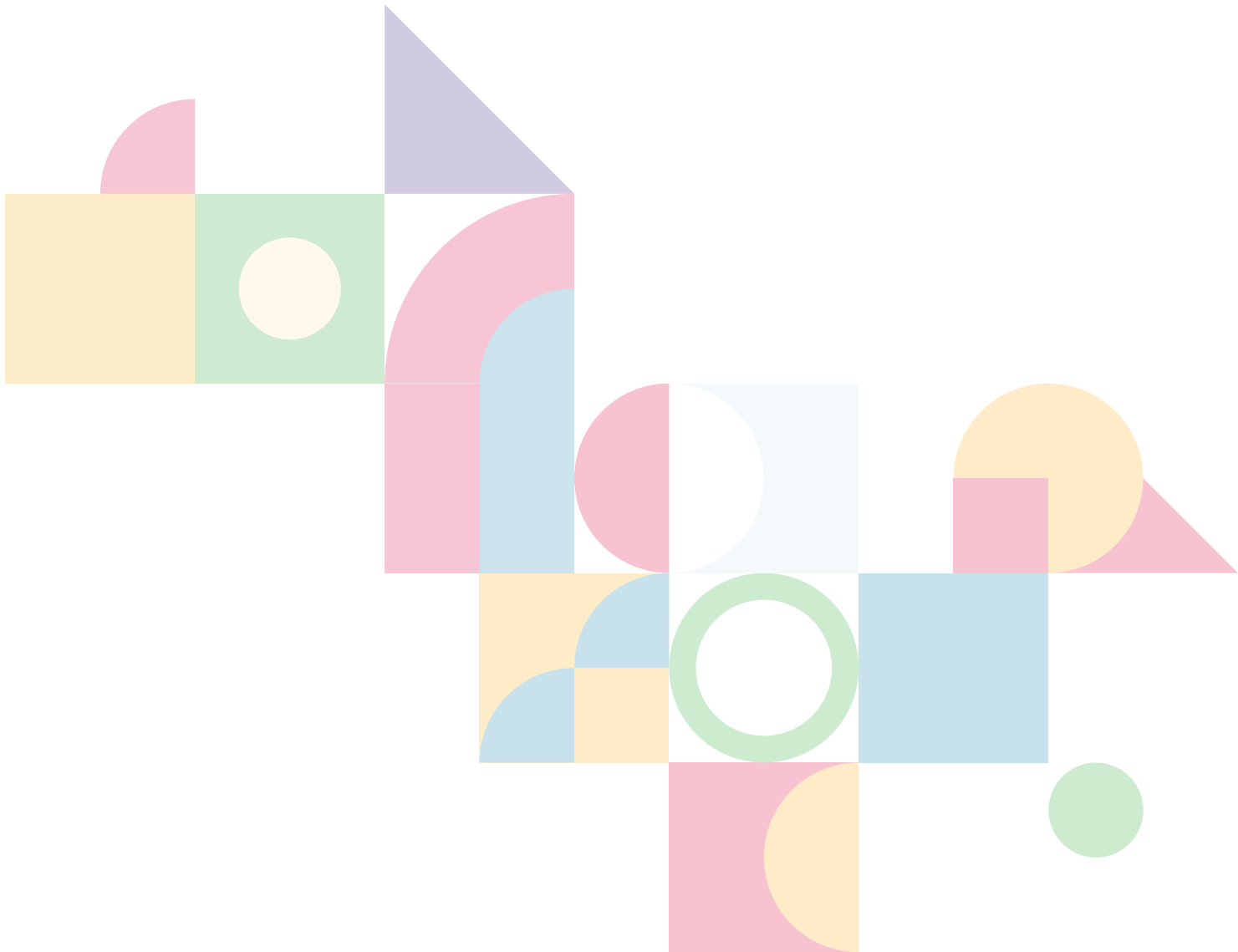
²⁰ Podaci koji se obrađuju u okviru JISP-a su sledeći:

- 1) dece, učenika, odraslih, polaznika, kandidata i studenata;
- 2) predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola i ustanova učeničkog i studentskog standarda (u daljem tekstu: registar ustanova);
- 3) akreditovanih visokoškolskih ustanova;
- 4) zaposlenih u ustanovama i ustanovama učeničkog i studentskog standarda;
- 5) zaposlenih u visokoškolskim ustanovama;
- 6) planova i programa nastave i učenja;
- 7) akreditovanih studijskih programa.

Štaviše, upitno je i koliko je trenutno korišćenje esDnevnika, kao i prikupljanje, obrada i čuvanje ličnih podataka učenika, usklađeno sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti imajući u vidu da nije bilo odgovarajućeg unapređenja pravnog okvira nakon navedenih incidenata.

Takođe, pored svega navedenog, digitalizacija prosvetnog sistema nije sprovedena u celini, niti je početna ideja realizovana po planu. Roditelji su duže od predviđenog vremena čekali na pristupne podatke²¹, sistem elektronskih dnevnika nije istovremeno uveden u svim školama, a provera tehničke opremljenosti škola pre digitalnog ocenjivanja učenika nije u potpunosti sprovedena.

²¹ Novosti, Roditelji još uvek čekaju šifre za e-dnevnik, 13.11.2018. Saznaj na: <https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuel-no.290.html%3A760224-Roditelji-jos-cekaju-sifre-za-e-dnevnik>

Zaključak

Sistem elektronskih dnevnika doneo je pozitivne promene u obrazovno-vaspitnom sistemu na više nivoa, tako što je doprineo većoj digitalnoj pismenosti nastavnog osoblja i olakšao administrativnu proceduru prilikom vođenja evidencije, a roditeljima je omogućio lakši pristup praćenja aktivnosti dece u školi.

Međutim, ne smeju se zanemariti i negativni aspekti u funkcionisanju elektronskih dnevnika, kao i propusti koji su napravljeni prilikom implementacije ovog projekta, pogotovo u kontekstu zaštite ličnih podataka. Nadležno ministarstvo nije jasnije regulisalo funkcionisanje sistema elektronskih dnevnika u pogledu vođenja evidencije i obrade i čuvanja ličnih podataka učenika, što je dovelo do zloupotreba ličnih podataka od strane kompanije koja je pripremila softver esDnevnika.

Odnos MPNTR prema ovom pitanju je doprineo da zaposleni u obrazovno-vaspitnim ustanovama još uvek nemaju razvijenu svest o važnosti zaštite ličnih podataka učenika i mogućoj zloupotrebi ličnih podataka, što nas navodi na zaključak o nedovoljnoj informisanosti i predostrožnosti samih prosvetnih radnika.

Takođe, digitalizacija prosvetnog sistema nije sprovedena u celini, niti je početna ideja realizovana po planu. Roditelji su duže od predviđenog vremena čekali na pristupne podatke, sistem elektronskih dnevnika nije istovremeno uveden u svim školama, a tehnička opremljenost škola nije na odgovarajućem nivou.

Da bi zaštita podataka o ličnosti učenika bila u potpunosti ostvarena, neophodno je unapređenje normativnog okvira i otklanjanje svih navedenih nedostataka, te se ključne preporuke kreću u pravcu propisivanja istih pravila vođenja evidencije učenika osnovnih i srednjih škola, bilo da se radi o državnim ili privatnim ustanovama.

Na institucionalnom nivou poželjno je da Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja unapredi funkcionisanje elektronskih sistema sa stanovišta zaštite podataka o ličnosti i obezbedi odgovarajuće tehničke mere zaštite sigurnosti i bezbednosti ličnih podataka. Takođe, osnovne i srednje škole moraju prikupljati, čuvati i obrađivati podatke o ličnosti u skladu sa zakonom i obezbediti zaštitu podataka o ličnosti.

Dodatno, potrebno je raditi na edukaciji i podizanju svesti škola i prosvetnih radnika o važnosti nepovredivosti ličnih podataka, potencijalnim zloupotrebama i sajber opasnostima. O istaknutim pretnjama, merama prevencije i intervencije je neophodno razgovarati kako sa nastavnicima, tako i roditeljima i učenicima čime bi se povećala opreznost, kao i odgovornija, transparentnija i efikasnija upotreba elektronskih dnevnika.

